Ο ΚΑΙΡΟΣ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ

Τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

«*Ἔφθασε καιρός, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή, ἡ κατά τῶν δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια, ἡ τῶν Ἀγγέλων εὐπρέπεια, ἡ πρός Θεόν παρρησία*». Μέ θριαμβευτικόν ὕφος ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας ἀναγγέλλει εἰς τόν κόσμον ἅπαντα τήν ἄφιξιν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Καί παροτρύνει πειστικῶς ὅλους μας «*ἐγκρατείᾳ τήν σάρκα, ταπεινῶσαι πάντες σπουδάσωμεν καί λήθην τῆς κακίας παντελῆ ποιήσωμεν*». Μᾶς συμβουλεύει νά μή στενοχωρηθοῦμε ἐπειδή εἰσερχόμεθα σέ περίοδο ἀσκήσεως καί θυσιῶν, ἀλλά «*τόν τῆς Νηστείας καιρόν, **φαιδρῶς ἀπαρξώμεθα**, πρός ἀγῶνας πνευματικούς ἑαυτούς ὑποβάλλοντες ἁγνίσωμεν τήν ψυχήν, τήν σάρκα καθάρωμεν· νηστεύσωμεν ὥσπερ ἐν τοῖς βρώμασιν ἐκ παντός πάθους, τάς ἀρετάς τρυφῶντες τοῦ πνεύματος*».

Μέ αὐτόν τόν πνευματικό ἀγῶνα ὁ χριστιανός δοξάζει τόν Θεόν κατά τόν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ ὁποῖος διεγείρει ὅλους μας διατάσσων, «*δοξάσατε δή τόν Θεόν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καί ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἅτινα ἐστίν τοῦ Θεοῦ*» (Α΄ Κορινθ. στ΄ 20). Ἑπομένως καλούμεθα ὅλοι μας αὐτή τήν περίοδο χρησιμοποιοῦντες τήν ἐλευθερία μας κι ἀποδεχόμενοι τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ νά ἀρνηθοῦμε τήν κακία καί τά πάθη τῆς ἁμαρτίας καί νά σπεύσωμεν προθύμως νά ἀναβῶμεν εἰς τά νοητά ὕψη τῶν ἀρετῶν.

Ὁ Τριαδικός Θεός τῆς Ἐκκλησίας μας κατέχει τό σύνολο τῶν ἀρετῶν, ἀλλά καί τό πλήρωμά τους. Ἡ τελειότητα τοῦ Θεοῦ μας δέν δύναται νά ὑπολογισθῇ, δέν δύναται νά συγκριθῇ, οὔτε κἄν νά τήν ἀναζητήσωμε καί νά τήν ἐννοήσωμε δυνάμεθα. Διά τοῦτο καί ὁ προφήτης Δαυΐδ ἔκπληκτος ἀναφωνεῖ, ὅτι ἐκάλυψεν τούς οὐρανούς ἡ ἀρετή τοῦ Θεοῦ καί ἡ γῆ γέμισε, ἐπληρώθη ἀπό τήν αἴνεσίν Του. Ὁ ἄνθρωπος πού ἀγωνίζεται νά ἀποκτήσῃ τίς ἀρετές καί νά ἀνέβῃ εἰς τά δυσθεώρητα ὕψη των μιμεῖται τόν Θεόν καί κινεῖται πρός ὁμοίωσίν Του.

Ὁ μέγας τῆς Καισαρείας φωστήρ Ἅγιος Βασίλειος συμβουλεύει τούς νέους, καί οὐ μόνον αὐτούς, νά ἀγωνισθοῦν νά ἀποκτήσουν τίς ἀρετές ἐπειδή ἐκτός τῶν ἄλλων αὐτές εἶναι ὁ μοναδικός ἀθάνατος καί παντοτινός πλοῦτος τῶν ἀνθρώπων. Ὅ,τι ἄλλο ἀποκτήσει ὁ ἄνθρωπος ὅπως π.χ. ἀξιώματα, πλοῦτον, τιμές καί ἀγαθά θά τά ἀπωλέσῃ. Τό μόνον ἀπόκτημα πού εἶναι ἀναφαίρετον, τό ὁποῖον οὔτε χάνεται, οὔτε κλέπτεται, οὔτε φθείρεται εἶναι ἡ ἀρετή. Αὐτή συνοδεύει τόν ἄνθρωπο καί εἰς τήν παροῦσαν ζωήν καί εἰς τήν μέλλουσαν.

Ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής λέγει, ὅτι ὅλα τά ἐνάρετα ἔργα καί ἡ ἴδια ἡ ἀρετή «*Θεοῦ ἔργα προδήλως τυγχάνουσι*». Θεωροῦνται τά θεῖα στολίδια τῆς ψυχῆς. Ὅσοι δέ τίς ἀποκτήσουν θά ἀξιωθοῦν τιμῆς καί ἐπαίνου ἀπό τόν μόνον Ἅγιον καί ἐν ἁγίοις ἐπαναπαυόμενον Θεόν.

Ἐνῷ εἶναι τόσο ζηλευτές οἱ ἀρετές καί οἱ ὑψηλές κορυφές δέν εἶναι εὔκολος ἡ κατόρθωσις των καί ἡ ἀνάβασις τῆς θεοδρόμου κλίμακος. Ἀνθίσταται ἡ διεφθαρμένη φύσις μας, ἡ ὁποία εἶναι ὑποδουλωμένη εἰς τήν ἁμαρτίαν καί ὑπακούει εἰς τά αἰσχρά πάθη τῆς ἀτιμίας. Πολεμεῖ καί ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος κινούμενος ἀπό φθόνο καί κακία κινεῖται διά τῶν πανούργων μεθοδειῶν του διά νά μᾶς ἐμποδίσῃ νά ὁμοιάσωμε εἰς τόν Κύριον τῆς δόξης.

Αὐτός χρησιμοποιεῖ καί τήν ἁμαρτωλόν ἀνθρωπότητα διά νά ἐπιτύχῃ τά κακούργα σχέδια «*τοῦ μυστηρίου τῆς ἀνομίας*». Γι' αὐτό ἀπαιτεῖται πολύς κόπος καί ἱδρῶτες καί συντονισμένη προσπάθεια διά νά νικήσῃ ὁ πιστός τά ἐμπόδια πού στήνει ὁ ἀντίδικος καί ἐχθρός μας διάβολος. Χρειάζονται ἀνδρεία, γενναιότητα, καρτερία, ὑπομονή καί πίστις εἰς τήν πάλην μέ τά «*πνευματικά τῆς πονηρίας*».

Ἡ νίκη μάλιστα τοῦ διεφθαρμένου ἑαυτοῦ μας τοῦ ὑποτεταγμένου εἰς τήν ἐξουσίαν τῆς ἁμαρτίας καί ἡ κοπιώδης προσπάθεια ἐξαγνισμοῦ τῆς σαρκός καί τοῦ πνεύματος εἶναι ἡ ὑπεροχώτερη νίκη τοῦ ἀνθρώπου κατά τούς νηπτικούς ἀνατολικούς πατέρες μας. Αὐτοί θεωροῦν, ὅτι εἶναι μεγαλύτερη νίκη τό νά νικήσῃς ἕνα ἁμαρτωλό πάθος καί μίαν ἡδονήν τῶν σωματικῶν αἰσθήσεών σου, παρά τό νά νικήσῃς ἑκατόν ἐχθρούς σου.

Εἶναι ἐνδοξώτερον τρόπαιον τό νά χύσῃς μέ τήν θέλησί σου ὀλίγον ἱδρῶτα καί μία ρανίδα αἵματος διά τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καί διά νά νικήσῃς ἕνα σου κακόν θέλημα εἰς πεῖσμα τοῦ διαβόλου, παρά τό νά χύσῃς ποταμούς αἱμάτων διά νά νικήσῃς ὁλόκληρα στρατεύματα. Θεωρεῖται ἀκόμη ἐπιφανέστερος θρίαμβος τό νά ὑποτάξῃς τίς αἰσθήσεις σου καί ὅλο τό σῶμα σου εἰς τόν ἡγεμόνα νοῦ παρά νά ὑποτάξῃς εὐρύχωρα βασίλεια. Πολλοί, οἱ ὁποῖοι ἐνίκησαν τούς ἐχθρούς των καί ὑπέταξαν πόλεις, λαούς καί χῶρες ὕστερα ἐνικήθησαν ἐλεεινῶς ἀπό τά ἁμαρτωλά πάθη τους καί τίς βρωμερές ἐπιθυμίες τοῦ ἑαυτοῦ των. Ἐνῷ ἔγιναν κύριοι τοῦ κόσμου, οἱ ἴδιοι ἦσαν δοῦλοι τῶν παθῶν.

Ἑπομένως καλῶς εἶπε ἕνας ἅγιος πατέρας: «*Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη νίκη: νά νικήσῃς τόν ἑαυτό σου*». Γι' αὐτή τήν νίκη μᾶς προετοιμάζει ἡ περίοδος τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἡ ἀκροτάτη κορυφή τῆς θεολογίας ἔχει χωρίσει τίς ἀρετές σέ δύο κατηγορίες: τίς σωματικές ἀρετές καί τίς ψυχικές ἤ πνευματικές. Θά τίς ἀναφέρω διά νά ἀντιληφθοῦμε ὅλοι μας περί τίνος ἀγῶνος γίνεται λόγος κατά τήν παροῦσαν περίοδον τῆς νηστείας.

Σωματικές ἀρετές εἶναι:

ἡ **ἐγκράτεια**, ἡ **νηστεία**, ἡ **ἀντοχή εἰς τήν πεῖνα καί τήν δίψα**, ἡ **ἀγρυπνία εἰς τήν προσευχή**, ἡ **ὀρθοστασία εἰς τήν προσευχή**, ἡ **γονυκλισία**, ἡ **ἐργασία** καί κάθε ἄλλη κακοπάθεια καί ταλαιπωρία τοῦ σώματος πού συμβάλλει εἰς τήν ἀπελευθέρωσιν ἀπό τήν δουλεία τῆς ἁμαρτίας.

Ἔτσι ἐξασκεῖται τό σῶμα καί ὑποτάσσεται εὐκολώτερον εἰς τό θεῖον θέλημα καί γίνεται εὔχρηστον ἐργαλεῖον διά τήν ἀπόκτησιν τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν. Διά τοῦτο καί ὁ θεῖος Παῦλος ἐξομολογεῖται, ὅτι κι αὐτός προσπαθοῦσε νά

σκληραγωγήσῃ μέ τίς πιό πάνω ἀρετές τό σῶμα του, ὥστε νά μήν ὑστερῇ ἔναντι τῶν πνευματικῶν του τέκνων καί νά μήν ἀποτύχῃ εἰς τόν προσωπικό του ἀγῶνα. (Α΄ Κορινθ. Θ΄ 27).

Ψυχικές ἤ πνευματικές ἀρετές λέγονται:

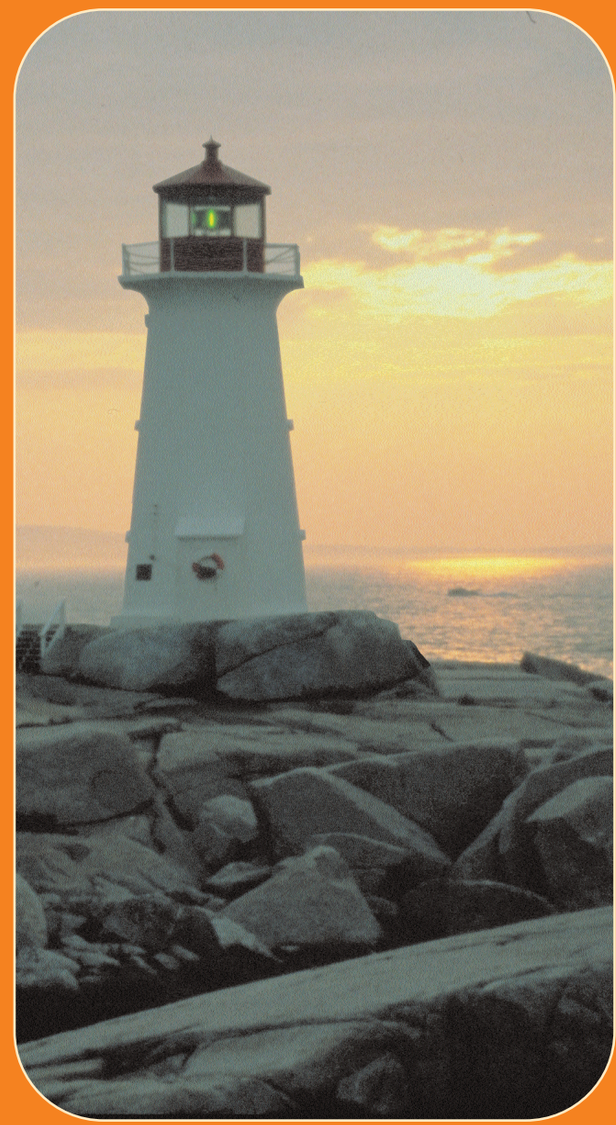
α) Οἱ τέσσερες γενικές ἤ καθολικές ἀρετές ἀπό τίς ὁποῖες προέρχονται ὅλες οἱ ἄλλες. Αὐτές εἶναι: Ἡ **φρόνησις**· αὐτή διδάσκει τόν ἄνθρωπο τί νά πράττῃ καί τί νά μήν πράττῃ κατά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ **σωφροσύνη**· αὐτή χαλιναγωγεῖ ὅλες τίς ἐπιθυμίες καί τίς μέν ἅγιες ἐπιτρέπει τίς δέ ἁμαρτωλές ἐμποδίζει νά πραγματοποιηθοῦν. Ἡ **ἀνδρεία**· μόνη αὐτή ἐνισχύει τήν θέλησι τοῦ ἀνθρώπου διά νά ἀποκοπῇ ἀπό τήν κακία καί νά συνδεθῇ μέ τήν θεία χάρι. Ἡ **δικαιοσύνη**· αὐτή διανέμει εἰς τά τρία μέρη τῆς ψυχῆς αὐτό πού ἀνήκει στό καθένα. Εἰς τό λογιστικό μέρος ἀναγνώσματα καί θεωρήματα πνευματικά καί προσευχή. Εἰς τό θυμικόν μέρος τήν ἀγάπη γιά τόν Θεόν, τούς ἀνθρώπους καί τήν δημιουργία ἀναλογικῶς. Εἰς τό ἐπιθυμητικό μέρος σωφροσύνη καί ἐγκράτεια. Καί τέλος εἰς τό σῶμα τίς ἀναγκαῖες διά τήν σύστασί του καί τήν συντήρησί του τροφές καί ἐνδύματα.

β) Ἐξ αὐτῶν γεννῶνται ὅλες οἱ ὑπόλοιπες ἀρετές: ἡ **πίστις**, ἡ **ἐλπίς**, ἡ **ἀγάπη**, ἡ **προσευχή**, ἡ **ταπείνωσις**, ἡ **πραότης**, ἡ **μακροθυμία**, ἡ **ἀοργησία**, ἡ **θεία γνῶσις**, ἡ **ἐλεημοσύνη**, ἡ **ἀταραξία**, ἡ **ἀφιλαργυρία** καί πλῆθος ἄλλων.

Ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας θά μᾶς ὑπενθυμίσῃ καί πάλιν ἐφέτος: *«Νῦν ὁ καιρός τῶν ἀρετῶν ἐπεφάνη, καί ἐπί θύραις ὁ Κριτής, μή στυγνάσωμεν· ἀλλά δεῦτε νηστεύοντες προσάξωμεν, δάκρυα, κατάνυξιν καί ἐλεημοσύνην»*. Αὐτός ὁ ἀγῶνας δοξάζει τόν φιλάνθρωπο Δεσπότη καί Κύριό μας. Ἡ ἄσκησις τῶν ἀρετῶν εἶναι κατά τούς ὀρθοδόξους νηπτικούς πατέρες μας τά καλά ἔργα περί τῶν ὁποίων ὁ Κύριός μας εἶπε: *«Οὕτω λαμψάτω τό φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τά καλά ἔργα καί δοξάσωσι τόν Πατέρα ὑμῶν τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»*. (Ματθ. ε΄16).

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., ΤΗΛ: 210 92 14 820, www. eptalofos.com.gr

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ